

21^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Η νέα οικουμένη

Κείμενο αναφοράς: Πλούταρχος, *Περὶ Ἀλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς*, 6 329A-D

Εισαγωγικές πληροφορίες

(Αρχαία Ελληνικά, Φάκελος Υλικού, Γ' Γενικού Λυκείου, ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», σελ. 183-184)

Πλούταρχος (περ. 50-120 μ.Χ.): Από τα άμπολλα συγγράμματα που ξέρουμε ότι δημοσίευσε υπολογίζουμε ότι σώζονται τα μισά: 120 πάνω κάτω έργα, που κατατάσσονται σε δύο ομάδες: *Βίοι παράλληλοι* και *Ἡθικά*. Τα καθαυτό *Ἡθικά* περιλαμβάνουν ομιλίες, διάλογους και σύντομες διατριβές· όμως στην ίδια συλλογή ο Πλούταρχος πραγματεύεται και άλλα, διαφορετικά θέματα (εδώ εντάσσεται και το *Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ ἀρετῆς*, όπου υποστηρίζει πως ό,τι πέτυχε ο Μέγας Αλέξανδρος δεν είναι αποτέλεσμα συγκυριών ούτε προϊόν της Τύχης, αλλά αποτέλεσμα των επιλογών του, της προσωπικής του αξίας και του ενάρτεου και γενναίου χαρακτήρα του) - 70 συνολικά έργα που τα περισσότερα χαρακτηρίζονται από έντονη συμβουλευτική-διδασκτική διάθεση. [...]

Η γλώσσα και το ύφος του είναι απλά αλλά επιμελημένα. Μαρτυρούν την πολύπλευρή του μόρφωση και την οικείωσή του με τον καλλιεργημένο αττικό λόγο· μαρτυρούν όμως και τη μετριοπάθεια και την ανεξαρτησία του απέναντι στον κυρίαρχο αττικισμό [= η τάση για μίμηση της γλώσσας των αττικών συγγραφέων του πέμπτου και του τέταρτου αιώνα π.Χ.], καθώς ο Πλούταρχος δε δίσταζε να υιοθετεί στη γραφή του χαρακτηριστικά και λέξεις της Κοινής - στοιχεία που, αν ήθελε, σίγουρα θα μπορούσε να τα αποφύγει. (Πηγή: https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/grammatologia/page_081.html)

Στο απόσπασμα που ακολουθεί ο Πλούταρχος επιδιώκοντας να εξιδανικεύσει τον Μ. Αλέξανδρο, συσχετίζει (μέσω ενός **αναχρονισμού**) την πολιτική του μεγάλου ηγέτη με την ουτοπική ιδέα που οραματίστηκε ο ιδρυτής της Στοάς, ο Ζήνων ο Κιτιεύς (333-περ. 264 π.Χ.) ο ιδρυτής της Στωικής φιλοσοφίας (ο οποίος δραστηριοποιήθηκε 23 χρόνια περίπου μετά το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου).

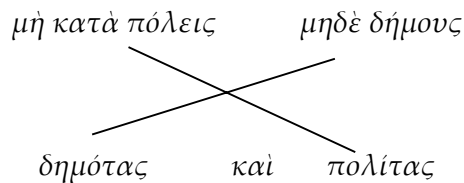
Ερμηνευτικά σχόλια

ή πολὺ θαυμαζομένη πολιτεία τοῦ τὴν Στωικῶν αἵρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος: Όπως ο Πλάτων στη δική του Πολιτεία έτσι και ο Στωικός Ζήνων κάνει τη δική του, εναλλακτική, πολιτική πρόταση για την ιδανική πολιτεία, στο πλαίσιο όμως μιας εποχής που αλλάζει. Πρόκειται, ίσως, για μία κοινότητα σοφών και ενάρτεων ανθρώπων, όπου η ιδιότητα του πολίτη είναι μία μόνο πτυχή της ηθικής προσωπικότητας (Φάκελος Υλικού σ.194).

Επομένως, η Πολιτεία του Ζήωνα συνιστά μια ενσυνείδητη απόρριψη της *Πολιτείας* του Πλάτωνα, αν και το πλατωνικό έργο αναμφίβολα λειτούργησε ως καταλύτης. Ενώ ο Πλάτων περιέγραψε μία ιδανική Πολιτεία υπό τη διακυβέρνηση των σοφών (φιλοσόφων) προς το συμφέρον όλων των κατοίκων της (όπως τουλάχιστον θεωρούσε ο ίδιος βλ. Δ.Ε. 10η), ο Ζήνων περιγράφει μία Πολιτεία που περιλαμβάνει καταρχήν μόνο τους σοφούς.

ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίοις ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἰς δὲ βίος ἢ καὶ κόσμος: Η βασική θέση του Ζήωνα είναι:

α) να μη νιώθουμε τους εαυτούς μας ως κατοίκους ξεχωριστών πόλεων ή δήμων, οι οποίοι ακολουθούν τους ιδιαίτερους κανόνες δικαίου που έχουν θεσπιστεί σε καθεμία πόλη ή σε κάθε δήμο χωριστά (**αποφατική διατύπωση-άρση**)

β) αλλά προτείνει (**καταφατική διατύπωση**):

1. να θεωρούμε πως όλοι οι άνθρωποι είναι συνδημότες και συμπολίτες
2. να επικρατεί ένας **κοινός τρόπος ζωής** (εἰς βίος), δηλαδή με αξίες, ήθη, έθιμα κτλ. κοινά για όλους. (**θέση**)
3. να υπάρχει **μία ενιαία τάξη** (εἰς κόσμος), δηλαδή ένας κοινός τρόπος οργάνωσης ως **αποτέλεσμα ενός κοινού νόμου** εξασφαλίζοντας την **ευνομία**, την αρμονία και την ομόνοια μεταξύ των ανθρώπων.

Το ιδανικό κράτος, λοιπόν, όπως το σχεδίασε ο Ζήνων, δεν αναγνωρίζει τους φραγμούς της εθνικότητας ή του ιστορικού κράτους. Η στωική ουτοπία δεν είναι παρά μία **έλλογη συμβιωτική κοινότητα όλων των ανθρώπων**, μία ιδανική παγκόσμια αυτοκρατορία, καθώς θα περιέκλειε όλα τα μέρη του κόσμου και θα περιελάμβανε όλους τους ανθρώπους, χωρίς να υφίστανται φυλετικές, θρησκευτικές, νομικές, πολιτικές και πολιτισμικές διακρίσεις μεταξύ τους. Ακόμη, δεν θα υπήρχε η διάκριση των πολιτών της πόλης σε ελεύθερους και δούλους, επειδή η κοινωνία της θα ήταν ενιαία. Αυτό που θα ένωνε τους ανθρώπους δεν θα ήταν ο εξαναγκασμός των ανθρώπινων νόμων, αλλά η δική τους εκούσια συναίνεση.

Πρέπει, όμως, να διευκρινιστεί ότι αυτή η κοσμική αυτοκρατορία δεν νοείται ως πολιτική δύναμη, αλλά κυρίως ως **πνευματική ενότητα γνώσης και βούλησης, η οποία περιοριζόταν εκ των πραγμάτων μόνο στους σοφούς** (βλ. και σχόλιο βιβλίου σ. 194). Πρόκειται ουσιαστικά για μία κοινότητα σοφών και ενάρετων ανθρώπων, στην οποία καθένας –χάρη στην ηθική προσωπικότητά του– θα ενεργεί σύμφωνα με την αρετή τόσο στον ιδιωτικό βίο του (στις σχέσεις του με τους άλλους ανθρώπους) όσο και στον δημόσιο (στη δράση του ως πολίτης).

ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῷ συντρεφομένης: Με την **παρομοίωση** αυτή αλλά και την **οπτική εικόνα**, όπου στο πλαίσιο μιας αγέλης τα ζώα δεν ανταγωνίζονται το ένα το άλλο για την εξασφάλιση της τροφής καθώς τα ζώα διαβιούν σύμφωνα με τον φυσικό νόμο, τονίζεται ότι αυτή η οικουμενική Πολιτεία (των σοφών) θεμελιώνεται πάνω στον κοινό - δηλαδή στον αληθινό και φυσικό - νόμο, και όχι εκείνο των συμβάσεων, όχι στο θετό δίκαιο που είναι διαφορετικό σε κάθε πόλη-κράτος· κατά συνέπεια ο νόμος εξισώνεται με τον ορθό λόγο, ο νόμος μετατρέπεται σε φωνή της συνείδησης, σε ένα εσωτερικό ηθικό νόμο και δεν συνιστά τεχνητή εξωτερική επιβολή.

Η ιδέα αυτή βασίστηκε στην πεποίθηση του Ζήνωνα πως ο άνθρωπος μπορεί να ζήσει σύμφωνα με τον **φυσικό νόμο**, ο οποίος ισχύει καθολικά για όλα τα είδη της ζωής – αφού η φύση είναι μία και ενιαία –, άρα μπορεί να επικρατήσει μία κοινή νοοτροπία για όλους τους

ανθρώπους, ένας κοινός τρόπος σκέψης και συμπεριφοράς, που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο μίας ενιαίας οργανωμένης πολιτικά κοινότητας.

Παρατηρούμε, λοιπόν, μία ανατροπή της παραδοσιακής αντίθεσης μεταξύ φύσεως και νόμου, καθώς ο νόμος της φύσεως αποκτά νέο περιεχόμενο (δεν είναι πλέον το φυσικό δίκαιο του ισχυρότερου): πρόκειται για τον «ορθό λόγο που διαπερνά τα πάντα» (Διογένης Λαέρτιος, VII 8) που θεμελιώνει όχι μόνο τη φυσική, αλλά και την ηθική τάξη. Από τον καθολικά έγκυρο νόμο της φύσεως που είναι πάνω από κάθε ανθρώπινη αυθαιρεσία και κάθε αλλαγή που συντελείται στον ιστορικό βίο, απορρέουν οι ηθικές επιταγές και οι ηθικές εντολές της κοινωνίας.

Για τον Ζήνωνα, λοιπόν, η πηγή της ηθικής τάξης στην Πολιτεία των σοφών δεν είναι πλέον το θετό δίκαιο και οι επιμέρους συμβάσεις, αλλά ο νόμος της φύσεως που αποτελεί και τον μοναδικό νόμο που υποχρεώνει σε υπακοή. Σε αυτό το σημείο μπορεί εύκολα να διαπιστώσει κάποιος επιρροές από την ηρακλείτεια αντίληψη πως «όλοι οι άνθρωποι νόμοι τρέφονται από τον έναν νόμο, τον θεϊκό» (114 DK).

Ανάλογα και ο Χρύσιππος, εκπρόσωπος επίσης της αρχαίας Στοάς, θα υποστηρίξει ότι «ο νόμος είναι ο βασιλιάς των πάντων, θεϊκών και ανθρώπινων πραγμάτων, προστάτης και οδηγός, το κριτήριο του δίκαιου και του άδικου, που προστάζει τα όντα που έχουν πολιτική φύση τι να κάνουν και τα απαγορεύει να κάνουν ό,τι δεν πρέπει να κάνουν » (Φάκελος Υλικού σ. 187)

ὥσπερ ὄναρ ἢ εἰδῶλον εὐνομίας: Κλείνοντας την αναφορά του στην Πολιτεία του Ζήνωνα, ο Πλούταρχος με μια δεύτερη **παρομοίωση** παραλληλίζει το έργο αυτό με την αποτύπωση ενός ονείρου ή μιας εικόνας που δημιουργήσε ο φιλόσοφος με τη φαντασία του. Με την παρομοίωση αυτή τονίζει ότι βασικό χαρακτηριστικό της οικουμενικής πόλης που οραματίστηκε ο Ζήνων είναι η **εὐνομία**. (Φάκελος Υλικού, σ.194).

Άλλωστε οι σοφοί μόνον διαθέτουν την ικανότητα να συμπεριφέρονται με ομόνοια και ενότητα (Διογένης Λαέρτιος VII, 32-33). Ο σοφός είναι ο μοναδικός αληθινός πολίτης, φίλος και ουσιαστικά ελεύθερος, ενώ ο κακός είναι ξένος, εχθρός και δούλος. Επομένως, για τον Ζήνωνα όλοι οι σοφοί (άνδρες & γυναίκες) θα ακολουθήσουν τον ίδιο νόμο, αυτόν του κοσμικού Λόγου, θα έχουν τις ίδιες απόψεις για την κοινωνία, θα ονομαστούν πολίτες της ίδιας πολιτείας και κάθε πράξη ενός σοφού θα είναι προς όφελος κάθε σοφού.

Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν: Από το σημείο αυτό ο Πλούταρχος αρχίζει να εξυμνεί τον Αλέξανδρο. Διατυπώνει την άποψη πως ο Αλέξανδρος με το έργο του έκανε πράξη τη θεωρητική σύλληψη του Ζήνωνα. Ο στόχος του Πλουτάρχου μάλλον ήταν να απαντήσει σε όσους υποτιμούσαν το έργο του Αλέξανδρου, θεωρώντας πως ήταν προϊόν συγκυριών και εὐνοίας της τύχης. Κατά τον Πλούταρχο, αντίθετα, το μεγαλειώδες αυτό έργο ήταν προϊόν της αρετής, του οράματος και των ικανοτήτων ενός χαρισματικού και ανυπέρβλητου ηγέτη. **Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζώοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν:** Η συμβουλή του Αριστοτέλη προς τον Αλέξανδρο είχε δύο σκέλη:

1. να συμπεριφερθεί

- προς τους Έλληνες ως ηγέτης (ἡγεμονικῶς)

- προς τους ξένους λαούς, τους μη Έλληνες, τους αλλόγλωσσους (τοῖς βαρβάροις), ως δεσπότης (δεσποτικῶς). (πβ. αντιθέσεις τοῖς μὲν Ἑλλήσιν – τοῖς δὲ βαρβάροις, ἡγεμονικῶς – δεσποτικῶς)

2. να φροντίζει

- τους Έλληνες (τῶν μὲν) σαν να είναι φίλοι και συγγενείς του
- τους μη Έλληνες (τοῖς δ') σαν να είναι ζῶα ή φυτά. (πβ. ζευγάρι παρομοιώσεων ὡς φίλων καὶ οἰκείων ... ὡς ζῴοις ἢ φυτοῖς). Από αυτές διαφαίνεται πως ο Αριστοτέλης θεωρούσε τους μη Έλληνες («βαρβάρους») ως κατώτερους από τη φύση τους σε σχέση με τους Έλληνες και τους εξομοίωνε με τα άλογα όντα. Είναι προφανές ότι ο Αριστοτέλης υποστήριζε μία αυστηρά ελληνοκεντρική ηθική, όπου η ελληνική πόλη-κράτος ήταν η πηγή και το μέτρο των ηθικών αξιών.

Κατά τον Αριστοτέλη (Πολιτικά 1252b) βάρβαρος και δούλος φύσει ταυτίζονται: «Βάρβαρον καὶ δοῦλον ταῦτόν φύσει». Οι Έλληνες κατά τον Ευριπίδη (Ίφιγ. ἐν Αὐλ., 1400) είναι φυσικό να εξουσιάζουν τους βαρβάρους: «Βαρβάρων δ' Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βαρβάρους ..Ελλήνων τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλεύθεροι.» Ωστόσο υπήρχαν και μεμονωμένες φωνές που ήταν αντίθετες σε αυτόν τον παραδοσιακό διαχωρισμό πβ. 1ο Παράλληλο Κείμενο (Φάκελος Υλικού σ. 195).

Οι βασικοί άξονες της πολιτικής του Μ. Αλεξάνδρου: Ο Πλούταρχος, για να τεκμηριώσει τη σύνδεση του έργου του Αλέξανδρου με τη στωική διδασκαλία για την οικουμενική κοσμική πόλη, αναφέρει επιγραμματικά τις διάφορες πλευρές της πολιτικής του Αλέξανδρου.

1. Προβολή της πεποίθησης πως με την εκστρατεία και τις ενέργειές του εκπλήρωνε μια **θεϊκή αποστολή** (ἤκειν θεόθεν) η οποία περιελάμβανε τα εξής:

- επιβολή μιας οικουμενικής τάξης πραγμάτων (κοινὸς ἄρμοςτής)
- συμφιλίωση όλων των λαών (διαλλακτής τῶν ὅλων).

Δηλαδή, ο Πλούταρχος θεωρούσε πως ο Αλέξανδρος οραματιζόταν ένα οικουμενικό κράτος στο οποίο όλοι οι λαοί θα ζούσαν ισότιμα και δεν θα αισθάνονταν κάποιοι ότι ήταν υποταγμένοι σε άλλους, πράγμα που θα γεννούσε εξεγέρσεις και συνωμοσίες από τη μία πλευρά, αλλά και τιμωρητικές συμπεριφορές από την πλευρά του κατακτητή.

2. Επέκταση και σταθεροποίηση της κυριαρχίας του με τις ακόλουθες ενέργειες ειρηνική ένταξη των φυλών και των λαών που συναντούσε κατά την εκστρατεία του, αλλά και χρήση της δύναμης των όπλων για όσους δεν έπειθε να ενωθούν μαζί του χωρίς αντίσταση (συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος).

- ενσωμάτωση των κατακτημένων λαών στο κράτος του, μέσα από ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης:
 1. ανάμειξη των ηθών και εθίμων, ώστε όλοι μαζί να συναποτελέσουν ένα αρμονικό σύνολο, στο οποίο ο καθένας θα είχε τη θέση του.
 2. ανάμειξη των διαφορετικών τρόπων ένδυσης (κοινὰς ἐσθῆτας) και διατροφής (κοινὰς τραπέζας).
 3. ενθάρρυνση ή οργάνωση μεικτών γάμων, οι οποίοι αποτέλεσαν ένα αποτελεσματικό μέσο για τη συμφιλίωση Ελλήνων και Περσών.
- νέα αντίληψη για την πατρίδα:

1. ως πατρίδα τους η οικουμένη, και όχι μόνο η πόλη από την οποία προέρχονταν (*πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην*)
2. ως ακρόπολη και φρουρά τους το στρατόπεδο (*ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον*)
- νέες ηθικοπολιτικές αντιλήψεις:
 1. υπέρβαση του παραδοσιακού διαχωρισμού μεταξύ Ελλήνων και βαρβάρων (*μὴ Ἑλλήνων*) με βάση τον τόπο καταγωγής και εξωτερικά πολιτισμικά στοιχεία (*ἐνδυμασία, ὀπλισμός*),
 2. καθιέρωση ενός νέου, ηθικού κριτηρίου διαχωρισμού (*τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἀρετῇ τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι*).

Επισημάνσεις:

- ☞ Ο Αλέξανδρος παρουσιάζεται εδώ σαν να έχει σχεδιάσει και να εφαρμόζει ένα οργανωμένο σχέδιο **πολιτισμικής ομογενοποίησης**. Πάντως, ο νέος ελληνιστικός κόσμος που προέκυψε από την εκστρατεία του Αλεξάνδρου ανέδειξε πράγματι καινούργιες αξίες, που υπονόμειναν τις αξίες των πόλεων-κρατών· και στο ηθικό-πολιτικό επίπεδο, η ηθική του δασκάλου του Αλεξάνδρου, του Αριστοτέλη, αντιστοιχούσε στη μικρή κλίμακα μιας πόλης και όχι στην αναδυόμενη οικουμένη. (Φάκελος υλικού σ. 194)
- ☞ **Η ιστορική πραγματικότητα επιβεβαιώνει την παραπάνω πολιτική**: Την άνοιξη ή το καλοκαίρι του 324 π.Χ. εορτάστηκαν η ολοκλήρωση της κατάκτησης της Περσίας και η επιτυχία της εκστρατείας στην Ινδική χερσόνησο. Στη πλαίσιο της λαμπρής αυτής εορτής τελέστηκαν και ομαδικοί γάμοι Μακεδόνων με Περσίδες. Οι περισσότεροι στρατηγοί του Αλέξανδρου και περίπου 10.000 Έλληνες νυμφεύτηκαν Περσίδες. Μάλιστα, οι γάμοι αυτοί τελέστηκαν σύμφωνα με τα περσικά έθιμα.
- ☞ Ο Πλούταρχος εκφράζει πολύ παραστατικά την πολιτική του Αλέξανδρου πάλι με μια παρομοίωση-μεταφορά. Παρομοιάζει την πολιτική του Αλέξανδρου για τη συμφιλίωση όλων των λαών, με την ανάμειξη οίνου και νερού μέσα σε ένα μεγάλο συμποσιακό αγγείο (έν κρατήρι).
- ☞ **πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας**: Η αγάπη προς την πατρίδα συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, ωστόσο ήδη οι Κυνικοί επαναπροσδιορίζουν τη σημασία του όρου. Καθώς το άτομο δεν προσδένεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο όρος διευρύνεται, για να συμπεριλάβει ολόκληρο τον κόσμο. Η αντίληψη ότι υπάρχει ουσιαστική και φυσική σύνδεση του καθενός με την ανθρωπότητα, η προτεραιότητα της ανθρώπινης ιδιότητας, είναι η βάση του στωικού κοσμοπολιτισμού. (Φάκελος Υλικού σ. 194 - βλ. και Δ.Ε. 20η την έκφραση «πολίτης τοῦ κόσμου»).
- ☞ **ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον**: Σε αντίθεση με τους Ρωμαίους, οι οποίοι είχαν πάντα ως κέντρο της αυτοκρατορίας τους τη Ρώμη, κέντρο του κράτους του Αλέξανδρου δεν ήταν η Πέλλα ή γενικότερα η Μακεδονία. Αλλά ούτε στην Ασία ίδρυσε ένα μόνιμο κέντρο του κράτους. Το κέντρο του κράτους του ήταν εκάστοτε εκεί όπου βρισκόταν ο ίδιος, δηλαδή το μέρος όπου στρατοπέδευε.
- ☞ Παρατηρούμε **συσσώρευση αντιθέσεων**: συγγενεῖς – ἄλλοφύλους, τοὺς ἀγαθοὺς – τοὺς πονηροὺς, τὸ μὲν Ἑλληνικὸν – τὸ δὲ βαρβαρικὸν, ἀρετῇ – κακίᾳ προκειμένου να εκφραστεί με το πλέον παραστατικό τρόπο το νέο ηθικό κριτήριο.

☞ Η γλώσσα και το ύφος του κειμένου είναι απλά αλλά επιμελημένα. Ο Πλούταρχος είναι εξοικειωμένος με τον καλλιεργημένο αττικό λόγο, αλλά δεν ακολουθεί τον κυρίαρχο αττικισμό, καθώς ο Πλούταρχος δεν δίστασε να υιοθετήσει στη γραφή του χαρακτηριστικά και λέξεις της Κοινής Ελληνικής.

Συμπερασματική διαπίστωση: Είναι προφανές ότι ο Πλούταρχος στο συγκεκριμένο απόσπασμα παραβλέπει ότι η στωική πολιτεία περιοριζόταν στους σοφούς, κάνοντας λόγο για μία κοσμοπολη. Επιπλέον, όπως επισημαίνεται και στο σχολικό εγχειρίδιο, απουσιάζει η οποιαδήποτε ιστορική βάση, ενώ είναι εμφανείς

α) η προβολή μεταγενέστερων αντιλήψεων στο παρελθόν (**αναχρονισμός**), καθώς ο Μ. Αλέξανδρος πέθανε το 323 π.Χ. και ο Ζήνων αρχίζει να διδάσκει μετά το 300 π.Χ.,

β) η τάση εξιδανίκευσης του Μ. Αλεξάνδρου.

Κατά συνέπεια, η στωική πολιτική θεωρία στο πλαίσιο της αρχαίας Στοάς δεν αποτελεί ένα πρόγραμμα πολιτικής ή κοινωνικής μεταρρύθμισης, όπως λανθασμένα το αντιλαμβάνεται ο Πλούταρχος, αλλά ένα πρότυπο του κόσμου όπως αυτός θα ήταν αν μπορούσαν να ενωθούν οι άνθρωποι χωρίς τις διακρίσεις φύλου, καταγωγής, εθνικότητας ή περιουσίας· ενωμένοι όμως όχι μέσω τεχνητών-συμβατικών δεσμών, αλλά αναγνωρίζοντας ο ένας στον άλλο κοινές αξίες και κοινούς σκοπούς.

[Το αντίθετο θα ήταν πιο εύλογο να υποστηριχθεί, καθώς οι νέες συνθήκες που δημιούργησε η εκστρατεία του Αλέξανδρου ευνοούσαν τη διάδοση της ιδέας του κοσμοπολιτισμού, η οποία ήδη προβαλλόταν έντονα από τους κυνικούς φιλοσόφους (π.χ. από τον Διογένη και τον Κράτη).]

Λεξιλογικές παρατηρήσεις

κρᾶτῆρ, -ῆρος, ὁ (κεράννυμι): αγγείο για ανάμειξη, ιδίως, μεγάλο και ευρύ αγγείο μέσα στο οποίο ανακάτευαν νερό με κρασί και μέσω του οποίου γεμίζονταν τα κύπελα.

φίλοτῆσις, -α, -ον και -ος, -ον: λέγεται για φιλία ή αγάπη, αυτός που την προάγει. // ή φιλοτησία ή -ήσιος (με ή χωρίς κύλιξ), ποτήρι αφιερωμένο στη φιλία, ποτήρι φιλίας.

χλαμύς, [ῥ], -ύδος: κοντός μανδύας που φοριόταν από τους ιππείς.

πέλτη: μικρή ελαφριά ασπίδα από δέρμα χωρίς στεφάνη γύρω της.

ἀκῖνάκης: περσική λέξη, κοντό κι ευθύ ξίφος.

κάνδυσ, -υος: μηδικός μανδύας με μανίκια.

ΠΗΓΕΣ

Φιλοσοφικός Λόγος, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Ο.Π. Ανθρωπιστικών Σπουδών Γ' Λυκείου, Δρ Ιωάννης-Παναγιώτης Αμπελάς

https://akisambelas.files.wordpress.com/2020/02/fakelos_ylikou_g_lyk_d.e.20-22.pdf

Λεξικό της κοινής νεοελληνικής Μ. Τριανταφυλλίδη

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/

LIDDELL & SCOTT, Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, (Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού, εκδ. Πελεκάνος 2007)

https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html